

Sreda,
21. avgust 2002.

Alergična sam na svoju majku, pomisli Rila. Zavalila se u kadi, zažmurila i utonula u toplu vodu i penu s mirisom vani-
le. To se stalno ponavlja. Zmija se vratila. Osećala je kako se polako izvija, skrivena tako duboko u njenoj glavi da je najčešće potpuno zaboravljala na nju. Bela zmija, tako ju je zamišljala, odmotava se, pruža i obavija joj se oko mozga izazivajući glavobolje koje inače nikad nije imala. Kad ih je pomenula doktoru, rekao je da su posledica napetosti, ali naravno, nije mu rekla šta ih izaziva. A tačno je znala. To je Leonora, njena majka, i ne samo ona. Alergična sam na svu tu gužvu, rekla je sebi; na Vilou kort, Gven, i sve to. Kad god treba da odem tamo, dešava se isto: bela zmija mi svojim telom pokrivenim krljuštima steže glavu i osećam kako mi srce čudno udara. Nasmejala se. Obično bi se nakon nekoliko sati provedenih u majčinom prisustvu dovoljno opustila da može da se ponaša manje-više normalno, ali morala je da prizna: posete Leonori ispunjavale su je osećanjem bliskim užasu.

Čega se to plaši? Osvrnula se po svom kupatilu, svom skrovištu, svom gnezdu. To mesto je volela najviše na svetu. Njen mali stan (*Baš mudro od tebe, dušo, što si pronašla tako slatko mestašce. I to u Čelsiju!*, rekla je Leonora u ono vreme) bio je, zavisno od gledišta, ili potpuno spreman za renoviranje ili apsolutno boemski i šik. Rila je smatrala da joj njen dom dobro pristaje. Naši najbolji dani su prošli, često je mislila, ali još uvek vredimo, o da. Barem je uspela da stekne sopstveni krov nad glavom, što se ne bi moglo reći za Gven, njenu stariju

sestru, koja nikad nije stanovala nigde osim u Vilou kortu, pod budnim Leonorinim pogledom. Rila nikako nije mogla da shvati kako je njena sestra to preživela. Delovala je prilično srećno, ali kod Gven se zapravo nikad ne zna. Možda je godinama žudela da pobegne, a ipak nije rekla ni reč. Gven je tipična mučenica, ali se zapravo najverovatnije navikla na svoje zatočeništvo. Kad bi je iko pitao zašto su ona i njen muž odlučili da čitav život provedu u viltširskoj zabiti, sigurno bi promrmljala nešto o tome kako je čast brinuti se o slikama njenog dede, Itona Volša (Volšovoj zbirci, kako ih je zvala), i slične gluposti. Nikad ne bi pomenula kako je njeno večito služenje Leonori i doživotna posvećenost kući i imanju čine prirodnim naslednikom Vilou korta, kad Leonore više ne bude. Pa, neka ih Gven slobodno uzme. Rila bi boravak tamo smatrala nekom vrstom zatvorske kazne, mada je bila svesna da većina ljudi ne deli njeno mišljenje.

Većina ljudi, pomisli ona, to jest moja sestra i majka. Pa, šta me briga šta one misle? Imam četrdeset osam godina, i moje kupatilo je moja stvar i ničija više. Zagledala se u sveće na dugačkoj polici pored prozora. Bilo je ih šest, i palila ih je kad god se kupala, danju i noću. Stajale su u malim, običnim svećnjacima od mutnog stakla: plavog i ružičastog i biserno-belog koje je Rila najviše volela. Niko drugi nije shvatao u čemu je štos, a kako bi i mogla da objasni da joj srce prosto igra dok zuri u treperave plamičke, kako uživa u neobičnim oblicima raznobojnog voska koji curi niz svećnjake i kako joj njihov blagi miris donosi spokoj, lepotu i utehu. Kao i biljke. Oko umivaonika i na simsu rasla je čitava džungla, a zeleni listovi (od kojih je gotovo svaki bio različite nijanse, neki plavkasti, žućkasti ili smeđi, drugi prugasti, a neki prošarani, tačkasti ili šareni) bili su njena bašta koja nije zahtevala mnogo pažnje jer ih je puštala da rastu slobodno, radujući se pipcima i viticama koje su se prelivale preko saksija i pružale po pločicama, dodirujući kadu.

Gven je prva videla kupatilo posle preuređenja, i nije morala da kaže ni reč. Nešto mi fali, pomisli Rila. Sigurno nešto nije u redu sa mnom, kad se nakon toliko godina tako dobro sećam toga. Kako je čuteći zurila u kadu i umivaonik, a zatim se okrenula i upitala: „Jesi li sigurna da ovo nije malo preterano?“

Rila je u to vreme, neposredno uoči venčanja, bila ludo zaljubljena u Džona i sve je radila neobuzdano, ludo, sa puno strasti. Džon Frederik je bio pop zvezda i premda nikad, ni na vrhuncu slave, nije bio u samom vrhu, u to vreme bili su jedan od najpoznatijih mladih parova. Ona je upravo bila snimila film *Noćna stvarjenja*, koji je bio pomalo smešan ali se ipak isplatio, i po Džonovom nagovoru pozvala je umetnika Kertisa Manstruma da ofarba kupatilo i umivaonik. On je bio poznat po svojim fontanama i usavršio je tehniku dekorisanja kupatila živim bojama koje odlično podnose vlagu. Rilino kupatilo je tako sjajno izgledalo da su njegove fotografije objavljene u časopisu i neko vreme je bilo glavna tema u Londonu – ili bar glavna tema onih stanovnika Londona koji obično pričaju o takvim stvarima.

„Šta mu fali?“, upita Rila Gven, prvi put ga gledajući očima svoje sestre: plave, zelene i ružičaste šare u Matisovom stilu, od kojih se vrtelo u glavi, bleštale su zaslepljujućim sjajem sa svakog centimetra porcelana.

„Pa...“, oklevala je Gven. Na kraju promrmlja: „Boje su malo prejake, zar ne? A meni te šare deluju nekako muljavo. Preterano. Zašto si se tako snuždila, Rila? Sama si me pitala. Neću se ja kupati ovde, zar ne?“

„Tačno, nećeš“, reče Rila. „Videla sam kako si sredila svoje kupatilo. Dokle god pogled seže, sve je u boji breskve; umivaonik u boji breskve, kada u boji breskve, i peškiri u boji breskve za Njega i Nju, uredno prebačeni preko rešetke za sušenje.“

„Ne moraš biti tako pakosna“, reče Gven.

Rila se ugrizla za jezik da ne izgovori ono „Jebi se“ kojim je htela da joj odbrusi, i brzo izvela sestru iz kupatila da ne vredi njen prefinjeni ukus. Do današnjeg dana je upamtila kako se zbog Gveninih reči osećala krivom, kao neko ko pravi previše buke samo da bi privukao pažnju na sebe. Dostojno prekora.

Pa, zašto im je i dalje odlazila u goste? Zašto nije raskinula sve odnose s njima? Kao i obično, razlog je bio ljubav. Negde među svim tim osećanjima koja su je ispunjavala kad god bi pomislila na svoju porodicu, upetljana u njih tako snažno da bi je njeno odstranjivanje potpuno razorilo, krila se ljubav prema majci i sestri. Nije mogla da je iskoreni. Sve te gluposti o tome kako krv nije voda očigledno su bile istinite. Činilo joj se da su Leonora i Gven deo nje, deo koji je često bio neprijatan i izluđujući, ali ipak neodvojiv. Takođe, neke uspomene iz detinjstva još uvek su joj blistale u sećanju i nisu se mogle tek tako odbaciti. Njih se uvek držimo čvrsto, kao amajlija koje nas čuvaju od onih stvari o kojima ne želimo ni da razmišljamo.

Rila se pridiže i iscedi sunder na rame. I one mene vole, Gven i mama, mada me kritikuju. Čak i ako ne spadam među ljude sa kojima bi se rado družile da nismo u srodstvu, i ja sam njima verovatno potrebna. Pitala se da li se Gven još seća onog događaja u kupatilu kada su bile male. Rila ga nije zaboravila. Jednog dana je flomasterima oslikala sve bele zidove. To nije učinila slučajno. Sećala se kako je mislila da će zidovi lepše izgledati ako na njima nacрта ribice, pa je uzela flomastere iz dečje sobe, donela ih u kupatilo i raširila oko umivaonika, a onda počela pažljivo da crta ribice i boji ih najlepšim nijansama tirkizne, ljubičaste i narandžaste boje. Izgledale su divno. Kako će mama biti srećna kad ih vidi kao plivaju po zidu! Rila je tada imala samo sedam godina i nije mogla da dohvati vrh zida čak ni kada se popela na stolicu, ali je ipak nacrtala mnoštvo ribica i nešto morske trave da bi sve skupa

ličilo na pravo more. Kad je završila, pozvala je Gven da joj pokaže šta je uradila. Gven je prebledela kao smrt. Boja joj je najpre potpuno iščezla sa obraza, a zatim se vratila, jarko-crvena, kao da se postidela.

„Naljutiće se, Rila. Upropastila si zid.“

„Ne, nisam“, smejala se Rila. „Ukrasila sam ga. Pogledaj ribice! Zar nisu lepe?“

„Grozne su, i reći ću te mami. *Nagrabusila* si. Videćeš.“

Rila izađe iz kade i uze ogromni, meki peškir u koji je mogla da se umota od glave do pete. Nasmejala se. *I jesam nagrabusila*, pomisli ona. Te večeri sam ostala bez večere, nisam smela da idem u cirkus i gledala sam kroz prozor dok je Gven s mamom ulazila u kola, kad su krenule da vide klov-nove i slonove. Kako sam samo molila, plakala i preklinjala, ali majka je bila neumoljiva. *Moraš da shvatiš, Rila dušo*, rekla je. *Ne smeš da se ponašaš tako smlatavo i uništavaš stvari bez razmišljanja*. Čak i posle toliko godina, ta nepravda je i dalje pekla. Često se dešavalo da Leonora ne shvata kad neko želi da joj ugodu. Rila se ponekad pitala nije li njeno živopisno kupatilo na neki način, posle toliko godina, bilo osveta svima koji su mislili da je svojim ribicama i morskom travom upropastila divan, čist zid.

„Smlatavo“ je bila reč koja ju je zaista zbolela, podvukla joj se pod kožu i tu ostala više od četrdeset godina. Smlatavost je podrazumevala nešto krupno i teško i užasno trapavo. Rila uđe u spavaću sobu. Ajvan je ležao budan i prelistavao novine, tiho pevušeći. Morala je da se spremi. Želela je što pre da stigne u Vilou kort, svakako pre večere.

Sedeći za toaletnim stolom, Rila je u trokrilnom ogledalu posmatrala brojne odraze svog ljubavnika koji je potpuno obučen ležao na krevetu iza nje. Ni sama nije znala zbog čega je više utučena – zato što vidi njega, ili odraz svog oronulog lika. U kupatilu je bilo lako pretvarati se da je još uvek lepotica glatke kože sa fotografije koja joj se rugala

provirujući iza bočica parfema. Baš sam luda, pomisli ona, što čuvam sliku iz filma starog više od dvadeset godina. Sigurno sam mazohista. Kosa prosuta po čipkanom jastuku, savršena ramena u satenskoj spavaćici... Nije čudo što je čudovište, ili šta god bilo ono biće iz *Noćnih stvorenja*, palo u iskušnje. Prstenje koje je nosila na slici još uvek je bilo tu negde, srebro s mesečevim kamenom i opalima. Začudo, dopustili su joj da ga zadrži. Poluzainteresovano se zapitala da li bi vredelo pretražiti čitav stan da ih pronade. Verovatno ne bi. Polovinu fotografije zauzimale su bele ruže koje su se prelivale preko kreveta i gotovo izvan okvira slike, poput lavine. Dejvid, režiser, proveo je silno vreme razmeštajući ih, nameštajući krzneni pokrivač prebačen preko njenih nogu i proveravajući da li leži na krevetu pod odgovarajućim uglom. Trebalo bi da je sklonim, pomisli ona. Smešno je čuvati je ovde, kao uspomenu. Možda bi trebalo da je pokrijem maranom ili tako nešto.

Zagledala se u svoj odraz i uzdahnula. Zatim se nasmešila. To je neka greška. Da li je moguće da su se te bore i podočnjaci, nabori na vratu i bradi pojavili preko noći? Tek mi je četrdeset i osam godina, pomisli ona. Marfijev zakon, eto šta je to. Gven je dve godine starija od nje, a koža joj je mlečno bela i obrazi kao ruže, iako stavlja samo trunku pudera i malo karmina u posebnim prilikama. Na ovom prokletom svetu nema pravde. Kao i uvek, čula je majčin glas kako kaže *Lepota nema veze s tim, Sirila dušo. Tvoja sestra je jedna ličnost a ti druga, i volim vas obe*. Leonora je bila jedina osoba na svetu koja je smela da izgovori to smešno ime kojim je od rođenja opteretila svoju mlađu kćer. Njena sestra je morala da se zadovolji imenom Gvendolin. Ni ono nije bilo baš sjajno, ali su ljudi bar čuli za njega. Kada je Rila pošla u školu svi su je pitali je li Sirila prezime. Ali su jedva susprezali smeh kad god bi ga čuli, pa ga je vrlo brzo skratila, i takvo je uglavnom i ostalo.

Naravno, da je otac poživeo, možda bi se potrudio da predloži nešto razumnije, ali se Rila mogla kladiti da bi majka na kraju uradila po svom, kao i obično. Piter Simonds, Rilin otac, poginuo je u saobraćajnoj nesreći šest meseci pre njenog rođenja. Iako je znala da je to suludo, Rila se ipak osećala pomalo krivom, kao da je sama na neki način bila odgovorna za to. I ona i Gven su odrasle slušajući priče o ljubavi svojih roditelja. Po svemu sudeći, ona je bila bajkovita: neizmerena, nepokolebljiva i mnogo dublja od običnih strasti drugih ljudi. Leonori su svakako bile potrebne godine da se oporavi od muževljeve smrti. Rili se činilo da se seća tišine koja je vladala u kući i majke u crnini kako plače za doručkom, ali nije znala da li su ta tišina i tuga u njenoj glavi stvarne uspomene, ili samo priče koje joj je Leonora kasnije pričala i koje je zamišljala. Fotografije njenog oca, visokog čoveka vojničkog izgleda, crvenkaste kose i ozbiljnog pogleda, stajale su u albumima koje je danas retko otvarala.

„Što si tako neraspoločena, Rila ljubavi?“, upita Ajvan lenjim glasom, promuklim od sinoćnjih cigareta, ali još više zahvaljujući dobro uvežbanjanoj afektaciji.

„Ništa naročito“, reče Rila, „samo mi treba gomila šminke da napravim nešto što liči na moje lice.“ Trudila se da zvuči vedro, da Ajvan ne bi dokučio njena prava osećanja. Nije imala nameru da mu objašnjava svoj strah od budućnosti.

„Divno izgledaš, draga“, reče Ajvan. „Tvoja lepota podseća na zalazak sunca.“

„A ti mnogo sereš“, odgovori Rila smejući se i nanoseći na obraze i čelo nešto više podloge nego što bi joj mesje (ili možda madam) Lankom preporučio, trudeći se da je dobro razmaže po vratu i bradi.

To je bilo nešto što ste svakako mogli naučiti radeći (ili, u Rilinom slučaju, najčešće *ne* radeći) na filmu i u pozorištu. Tu su vas učili svim mogućnostima, čarolijama, preobražajima uz pomoć šminke. Svi su stvarali lica za koja su smatrali

da bi se mogla svideti drugima. Ajvan je, na primer, prilično podsećao na vampira i to je maksimalno koristio. Bio je stranac, visok i mršav, krupnih zuba i veoma bled, sa pogledom koji je sam nazivao „hipnotičkim“. Stan mu je bio uređen u stilu horor filmova i Rila se svojski trudila da ga izbegava, zbog čega bi obično završili kod nje. Ponovo se nasmešila svom liku u ogledalu. Njen dom možda nije bio idealan, ali čak i ako je bio napadan kao Ajvanov, barem je bio i udoban, bez imalo gotske atmosfere.

„Sad si srećna“, reče on. „Prisećaš se prošle noći.“

„Ne laskaj sebi, mili“, reče Rila oštro, odmah zažalivši zbog toga. On nije bio najbolji ljubavnik na svetu, ali bolje išta nego ništa. „Izvini, Ajvane. Samo sam nervozna zato što idem kod majke. Ne mogu to da sprečim.“

„Smešiš se“, nastavi Ajvan, „dok ja plačem. Šta ću bez tebe? Kako to da podnesem? Kako ću preživeti?“

„Oh, dušo, molim te odrasti već jednom! To je samo nekoliko dana. Nema potrebe da praviš dramu.“

„Ne voliš me. Da u tvom srcu ima ljubavi, ne bi tako govorila.“

To nije mogla da poredi. Nije ga volela, naravno, ali bilo je vrlo bistro od njega što je to primetio. Rila je smatrala da dobro glumi osećanja i svakako je uvek bila raspoložena za seks, ali njeno srce, pa, ono je bilo priča za sebe i nedostupno već godinama. Ponekad joj je bilo teško da se prepozna, kad bi se setila kakva je bila kad se prvi put zaljubila, u Hjuu Kenvortija. Ponekad ga se mesecima ne bi ni setila, ali, kada *god* bi se prisetila tog doba (imala je šesnaest godina i sve je osećala tako snažno kao da nema kožu), kroz nju bi potekla plima one stare žudnje od koje je gubila dah. Rila natera sebe da se vrati u sadašnjost.

„To nema nikakve veze s ljubavlju“, objašnjavala mu je strpljivo. „Rekla sam ti. Majčin sedamdeset peti rođendan je čisto porodična stvar, inače bih svakako podela i tebe. Znaš to.“

Rila iscrta usne bojom *sepija rouz* i namaza ih sjajem, uverena da sjaja nikad nije previše. Nije davala ni pet para na mat i bež tonove i filozofiju „što manje to bolje“. Volela je kolače s kremom, crveno vino, i butanske račiće s lepinjama. Nije bila potpuno iskrena kada je reč o porodičnom slavlju. Partneri, muževi, momci i devojke bili su pozvani, ali Rila ni na trenutak nije razmišljala o tome da povede Ajvana. Tačno je znala kako bi njena majka reagovala kad bi ga videla. Bila bi neverovatno uljudna i smeškala bi se onim svojim osmehom u poređenju s kojim je Monalizin bio sasvim srdačan, govoreći nešto u stilu *Dobro došli u Vilou kort, gospodine Posnjikov*, ali bi njene oštre zelene oči uočile pomalo prljave nokte, nozdrve bi joj se neprimetno raširile, a njen pogled bi ga potpuno raskrinkao, otkrivajući ko zna kakve sve grozne istine o sirotom Ajvanu. Ono što bi mu sasvim jasno saopštila, bez ijedne izgovorene reči, bilo bi da on nije, kako kaže Leonora, *jedan od nas*.

„Ustani Ajvane, molim te“, reče Rila. „Moram da smislim šta da ponesem. Hoću što pre da stignem u Vilou kort.“

Počela je da razbacuje odeću iz ormara po krevetu. Zašto su joj skoro sve stvari od svile ili satena, ukrašene perjem i perlicama, poput kostima iz neke predstave? Kad god je odlazila u Vilou kort osećala je potrebu da se pruruši, da obuče nešto zbog čega Leonora neće istog trenutka napraviti grimasu. Zašto nije mogla da se snađe u jednostavno krojenim suknjama i uštirkanim bluzama? Čak i ako bi ih obukla, verovatno bi se polila nečim.

„Ja ću ti odabrati odeću!“, uzviknu Ajvan. „Znam šta ti treba. Ja sam kostimograf, zar ne?“

„U redu“, reče Rila. „Zamisli da me oblačiš za dramu u tri čina, u nekoj kući van grada. Francuski prozori, piće na terasi i tako to.“

Sedajući u fotelju kraj prozora, ona uzdahnu. „Ne možeš odabrati gore nego ja.“

Iznenadujuće ozbiljno, Ajvan je uzimao jedan po jedan komad odeće i odlagao ih uz jedva čujni uzdah očajanja. Konačno reče: „Mislim da će ovo biti dovoljno, zar ne?“

Pogledavši šta je odabrao, Rila se uverila da je haljina od zelenog šifona zaista dobar izbor za letnju žurku, da ciganska suknja boje crvenog vina sasvim može da prođe sa belom bluzom od platna, i da crne pantalone i majice od svilenog žerseja stvarno nisu loše za jutarnju šetnju po bašti. Ajvan dodade i dve-tri fine ešarpe („Georgina fon Ecdorf...“, uzdahnu pobožno dok ih je nežno polagao na jastuk), a zatim se okrete da odabere neku od ogrlica koje su visile na uglu njenog toaletnog stola.

„Ova, mislim“, reče on uzimajući u ruke dugačku nisku očigledno lažnih bisera. „Nikad ranije nisam video bisere koji nisu okrugli!“ Ispustio je nešto najpribližnije smehu što se od njega moglo čuti.

„Da, obožavam ih“, reče Rila. „Iz Amerike su. Četvrtasti biseri! Može.“

Sklopila je oči, puštajući Ajvana da pretura po njenoj kutiji s naušnicama. Šta to uopšte, zapravo, znači? Kako god bila obučena, čitava poseta biće mučna. Ono što se svakog trenutka svoga života trudila da zaboravi, da gurne u najmračniji, najzabačeniji ugao srca, bilo je poznato svim gostima. Šta ako budu pričali o tome? Kako će to podneti? Rila zatvori oči i duboko udahnu pokušavajući da se pribere. Vilou kort. Pun duhova, pun bola, a njena majka, Leonora Simonds, vladarka svega u njemu, naročito slikâ. O, bože, pomisli Rila. Otkud te slike baš u našoj porodici?

Rila pusti muziku i glas Bili Holidej ispuni automobil: tužan, baršunast i težak od bola. Sladak, ali oivičen nekakvom tamom poput bordure. S vremena na vreme i sama bi zapevala popunjavajući praznine u svojim mislima zvukom

sopstvenog glasa. Bila je svesna krajolika koji promiče kraj prozora, ali nije ga ni pogledala. Videla ga je već mnogo puta putujući ka Vilou kortu. Gven već sigurno ide iz sobe u sobu, pomisli ona, proveravajući da li su svi dobili odgovarajuće peškire. Svakako se pobrinula da slike budu sveže očišćene. A ja ću dobiti plavu sobu, gde me mama uvek smešta jer gleda na zadnje dvorište. Ne na jezero. Uprkos toploti, Rila zadrhta. Godinama nije bila tamo, ali je u svojim najgorim snovima još uvek videla ustalasanu blistavu površinu vode. Ne, misli na Gven. To je bezbedno. Urednu i sređenu Gven, u otmeno krojenim pantalonama od finog materijala, koje koštaju čitavo malo bogatstvo, ali ipak izgledaju kao obične pantalone. I njene košulje bile su najboljeg kvaliteta, svaka je koštala kao svetog Petra kajgana, ali čemu sve to kad su im boje tako neupadljive? Bledunjava ružičasta, isprana plava, i najomiljenija minimalistička boja, bež, koja nimalo ne pristaje Gven, premda ona to ne zna.

Nije stvar u tome da njena sestra ne izgleda lepo. Naprotiv. Ima građu mlade devojke, i to vitke. Njena tamna kosa prošarana sedim vlasima izgleda poput one šatirane frizure kakvu su žene u frizerskim salonima skupo plaćale, a ten joj ima boju slonovače. Rila je žudela da je obuče u bordo, tirkiznu i boju starog zlata, ali Gven nije htela ni da čuje za to. Možda je njen siroti zet, švrljajući u prvim godinama njihovog braka, zapravo tražio samo malo boje. Rila oseti grižu savesti zbog takvih misli, ali je takva mogućnost ipak postojala. Džejms Rivera, koji je verovatno svoj život počeo kao Haimme, nije pristajao njenoj sestri. Dovoljno je ličio na zgodnog Španca da opravda svoje egzotično prezime, ali se školovao ovde, tako da nije bio pravi stranac.

Sad je veoma retko mislila o tome, ali u stara vremena, kad god bi se nekoliko članova porodice okupilo negde izvan Vilou korta, jedna od glavnih tema porodičnih tračeva bila je da li Gven zna. Gotovo od dana sestrinog venčanja, Rila

je znala da joj Džejms nije veran. Uvek je bio „negde u Londonu“, ili je pak „odlazio nekuda na nekoliko dana“, a Rila je jednom, što nikad nikome nije rekla, svojim očima videla – kako se ono zvala? Mili? Moli? Tako nešto – u svakom slučaju, jednu od bebi-siterki kako izlazi iz baštenske kućice zajapurena i raščupana, držeći Džejmsa za ruku. A on je primetio da ih je ona videla. Mili ili Moli se posle toga nije dugo zadržala kod njih. Gven *sigurno* zna, pomisli Rila. Nemoguće je da ne zna. Tipično je za nju da ništa ne govori. Nije imala običaj da talasa. Izgleda da se njen stoicizam isplatio. Činilo se da se Džejms sada sasvim smirio, iako je voleo da popije, a Rila je često zapažala sestrin namršten izraz i napućene usne dok je njen muž sipao sebi još jedno piće. Gven je želela samo mir i red. Mir i red, i Volšovu zbirku. Hvala bogu što Leonora ima bar jednu kćer koja će nastaviti njenim stopama kad nje više ne bude. Zarobljena u toj gomili sablasnih slika, Rila bi se osećala kao u paklu.

Konačno je stigla do Vilou korta. Kapija od kovanog gvožđa bila je otvorena. Krošnje drvoreda crvenih hrastova duž puta koji je vodio do kuće još uvek su bile zelene. Rila odjednom oseti kako joj se usta suše. Usporila je. Znala je da će je Leonora i Gven čekati na stepenicama ispred kuće, i naravno, tu su i bile, poput likova na nekoj slici. Ugledala ih je izdaleka: Leonora, uspravna i pribrana, stajala je na stepenici iznad Gven. Rila zaustavi automobil i izađe iz njega što je spretnije mogla, svesna majčinog pogleda. Potrčala je uz stepenice da poljubi sestru.

„Dušo“, reče ona grleći Gven, odjednom osetivši radost. Možda bi trebalo da se potruži i nekad se nađe sa Gven nasamo. Možda bi trebalo da je pozove u London u posetu? „Baš mi je drago što te vidim! Poranila sam, zar ne? Začudo, na putu uopšte nije bilo gužve.“

Popela se stepenicu više da zagrlji majku.

„Rila!“ Leonora se smešila, ali je ipak stajala sasvim mirno kad ju je kćerka poljubila. Puder koji miriše na šećer u prahu, pomisli Rila, i meki obrazi, ali negde u dubini nešto tvrdo, što se nikad ne opušta. Nešto smrznuto.

„Divno izgledaš, majko. Kao i obično.“ To je bila istina. Leonorino lice je bilo gotovo bez ijedne bore, a sive oči bile su još bistre. Što se tiče građe, pa, kao što joj je Ajvan stalno govorio, za lepotu su najvažnije skladne kosti. Rila je znala da su njene pomalo previše ušuškane, pa je čekala da majka napravi neku aluziju na to da se u poslednje vreme ugojila, ali ovaj put Leonora reče samo: „I ti divno izgledaš, Rila dušo. Odavno te nisam videla. Nedostajala si mi, i baš se radujem što si došla malo ranije.“ Leonora začuta i pažljivije se zagleda u kćer. „A izgledaš i pomalo umorno. Nije važno. Sad, kad si ovde, možeš lepo da se odmoriš.“

Rila se ugrizla za jezik da ne kaže „nema šanse“! Leonora je stvarno voli, shvati ona sa uobičajenom grizom savesti koju bi osetila kad god bi se podsetila na to. Ona samo nije u stanju da svoja osećanja izrazi na normalan način, to je sve. Rila promrmlja nešto o tome kako treba da izvadi stvari iz auta i odnese ih gore.

„Ti ćeš biti u plavoj sobi, dušo“, reče Leonora. „Znam da ti to odgovara. Gven će ti pomoći da se smestiš i imaćeš dosta vremena da se spremiš za večeru. Ja ću sređivati pisma u stakleniku, a ti siđi kad budeš spremna. Jedva čekam da popričamo, ako nisi suviše umorna posle duge vožnje.“ Nasmešila se Rila, a zatim se okrenula i ušla u kuću, hodajući kao i uvek – polako, kao da je svi gledaju. Što je, pomisli Rila, često bila istina.

Zajedno s Gven prišla je autu. Izvadile su prtljag i ušle u kuću noseći svaka po jednu torbu. Na crno-belim pločicama u predvorju stajali su koturovi televizijskog kabl.

„Već su stigili, zar ne? Ovi sa televizije?“, upita Rila krenuvši za Gven uz stepenice.

„Šon Everard – režiser – dolazi sutra“, reče Gven okrećući se da ne priča preko ramena, „ali ostatak ekipe je već tu. Prave, kako kažu 'probne snimke'. Stvarno su jako dobri. Jedva ih i primećujemo. Odseli su *Kod lisice i guske*, a tamo se i hrane.“

Umalo je naletela na jednog čoveka koji je čučao na odmoru s kamerom na ramenu.

„O bože, Kene!“ reče Gven. „Nisam vas videla. Izvinite, ali mislila sam da znate da ovde ne treba da zalazite. Razgovarali smo o tome sa Šonom i sigurna sam da vam je to pomenuo.“

„Izvinite, izvinite. Tražio sam spavaću sobu gospođe Simonds. Mislim da je tamo neka slika s labudovima...“, reče Ken.

„Oh!“ Gven se malo opustila. Rila shvati da stvari očigledno stoje sasvim drugačije ako je Leonora to odobrila. „Onda je u redu. Samo, ta soba je u drugom hodniku. Skrenuli ste desno, umesto levo, na vrhu stepeništa. Lako ćete je naći.“

„U redu!“ reče Ken i ode. Rila primeti da stoje ispred stare dečje sobe.

„Kućica za lutke još je uvek tu, zar ne?“, upita ona.

„O, da. Ali majka nipošto ne dozvoljava da je snime.“ Krenula je hodnikom do plave sobe dok ju je Rila pratila u stopu. U sobi se ništa nije promenilo otkad je prošli put bila tu, ali je Gven stavila žutonarandžaste ruže u vaz u na stolu kraj prozora.

„Narandžaste lepotice. Mnogo ti hvala, Gveni.“

Gven pocrvene setivši se tog detinjastog naziva. „Znam da voliš one koje cvetaju celog leta...“, promrmljala je spustivši torbu. Upravo se okrenula da pođe dobacivši: „Vidimo se kasnije“, kad je Rila zaustavi.

„Hoću da je vidim. Kućicu za lutke. Hajde sa mnom, Gven. Imamo vremena? Ne moraš ništa da radiš baš sada, zar ne?“

Gven je malo oklevala, a zatim reče: „Oh, dobro. Ali samo na časak.“

„U redu.“ Rila izađe iz plave sobe i pogleda niz hodnik. „Paziću da nas niko ne primeti.“

„Prestani da se izmotavaš, Rila.“ Gven se nasmeja, i odjednom je zvučala mnogo mlađe. „Mi smemo da uđemo u dečju sobu. Mama je to zabranila samo ljudima sa televizije.“

„Ne shvatam zašto... Je li tako rekla? Ako mene pitaš, kućica za lutke je remek-delo Itona Volša.“

„Iz nekog razloga želi da je zadrži za sebe“, reče Gven. „Oduvek ju je obožavala, a naravno, draga joj je uspomena. Bojim se da neću moći dugo da ostanem. Džejms se uskoro vraća od vinara, a ti treba da se raspakuješ.“

Rila je oduvek volela dečju sobu. Nekada davno, to je bilo carstvo dadilje Maus, ali u poslednjih nekoliko godina ta stara dama živela je u kolibici na kraju prilaznog puta, sa svojom družbenicom. Rastužila bi se kad bi je videla tako praznu i pustu, bez igračaka i knjiga na policama. Više nije ličila na onu nekadašnju sobu koju je Rila godinama smatrala centrom sveta. Gvenin unuk Dagi, Ifjev i Fionin sin, smeo je da spava tu kada su dolazili u goste, ali ga je Fiona radije držala uz sebe. Imao je samo dve i po godine. Možda će, kad on malo poraste, i ova soba opet oživeti.

Gven otvori vrata sobe u kojoj je kućica za lutke stajala na svom starom mestu, uza zid. Rila se nasmeši. Njena majka nije bila sentimentalna, ali kad se radilo o ovome što je često nazivala svojom *jedinom vezom sa majkom*, bila je veoma ekscentrična. U redu, Gven je u pravu, kućicu je Leonori napravio otac, a majka je oslikala sve sobe. Možda nije želela da ceo svet zuri u nju, ali ipak, bilo je pomalo preterano ne dopustiti filmskoj ekipi da je snimi. Takođe, samo je starijoj deci bilo dopušteno da se igraju s njom. Leonora nikad nije dopuštala mlađoj deci da prljavim prstima dodiruju tapete ili grubo postupaju sa krhkim nameštajem. Svi su u porodici

znali da kućica još uvek pripada Leonori, a ako su smatrali da je čudno što je žena od preko sedamdeset godina vezana za nešto što, na kraju krajeva, predstavlja dečju igračku, nikada to nisu rekli.

Bilo je očigledno da je ta kućica napravljena s puno ljubavi. Rili je bilo teško da zamisli svog dedu slikara, koji je po svemu sudeći bio pravi despot, kako se u izvesnom smislu spušta na nivo deteta i stvara ovu predivnu kuću. Baka Mod, koju su retko pominjali u svim zapisima o Itonu Volšu, ukasila je kućicu sa istom onom pažnjom koju je poklanjala čitavom Vilou kortu. Napravila je i tri lutkice koje su stanovale u njoj – i koje su predstavljale nju, njenog muža i kćerku. To su bile male krpene lutke, ali tako pažljivo izrađene da su sve crte lica bile uočljive i prepoznatljive. Najveća lutka bio je Iton, sa tamnim brkovima i gustim obrvama iznad prodornih plavih očiju. Mod je imala kestenjastu kosu složenu u pundu na vratu, i bluzu sa visokim okovratnikom od čipke. Lutka koja je predstavljala Leonoru bila je u haljini od iste svetlo-ljubičaste tkanine koju je nosila na jednom portretu, onom čuvenom koji je prikazuje kako sedi na ivici kreveta. Njena haljina bila je ukrašena istom čipkom od koje je napravljen okovratnik mame-lutke. Svim lutkama su na licima od ružičaste svile bili izvezeni osmesi. Kad je bila mala, Rila je često govorila kako se vidi da su srećna porodica.

„Pokazivala nam ih je na Božić“, reče Gven. „Sećaš li se?“

Rila klimnu glavom. „Tako je. Jesmo li tada ukrašavale sobe nekom minijaturnom imelom, ili nečim sličnim?“

„Venčićima“, reče Gven. „Mislim da su u kutiji na tavanu. Sa ostalim božićnim ukrasima.“

„Ali nam uopšte nije dozvoljavala da se igramo njima, je li tako?“ Rila se sećala kako je Leonora govorila: „Ne mogu da vas pustim da se igrate njima, deco. Zar ne vidite kako su krhke? Ali sviđa vam se i nova porodica koju sam kupila za ovu kuću, zar ne?“

„Davala nam je nove lutke, da nas zamaje, pretpostavljam, ali mi smo ih ipak volele, je li tako?“

„Naravno da jesmo“, reče Gven. „Mislim da nam uopšte nije smetalo što nismo smele da se igramo onima koje je napravila baka Mod. Čak i ne znam gde ih majka danas drži.“

Pošto se retko ulazilo u dečju sobu, tišina koja je u njoj vladala delovala je pomalo hladno. Rila pomisli da čaršav koji pokriva kućicu pomalo podseća na pokrov. Bože, pomisli ona, opet sam pustila mašti na volju.

Gven klimnu glavom ka čaršavu i nasmeši se sestri. „Hajde onda“, reče ona. „Da je pogledamo.“

Rila se zagleda u visoku, prilično uzanu kućicu pod belim draperijama. Krov joj je dopirao do struka. Uхватила je jedan kraj čaršava, podigla ga i posuvratila, otkrivajući kućicu za lutke.

„Ja sam je zvala *Rajskim domom*“, reče ona. „Sećaš li se?“

„To me je strašno nerviralo“, nasmeja se Gven. „Ja sam se njome igrala prva, dok si ti bila još beba. I zvala sam je *Dom Delakort*. A porodica koja je u njoj živela zvala se porodica Delakort. To im je bilo pravo ime.“

Rila je ćutala. Još uvek je videla sebe kako kleči ispred trpezarije, uzima u ruke mamu-lutku, skida joj šal, baca ga na zemlju i spušta je na jedan od kreveta na spratu. Kako je samo Gven besnela! Znala je da Gven čak i sada oseća trage tog besa, nasrtaja na *njene* stvari, *njene* lutke.

„Htela si da me ubiješ kad god bih promenila raspored koji si ti napravila, je li tako?“

„Oh, gluposti“, reče Gven. „Bile smo deca, zar ne? Sva deca su mali tirani.“ Glas joj je bio ležeran, nemaran, ali je Rila znala da je u pravu. Gven priđe i kleknu na pod kraj nje. Rila je znala da, ma koliko se njena sestra pretvarala da su sve te gluposti u vezi s kućicom za lutke davno zaboravljene, zapravo nisu. Krhotine prošlosti krile su se tik ispod kože, zavučene pod nju poput drvenih cepljika.

Rila kleknu da bolje pogleda. Kuća je imala prizemlje i dva sprata, a sobe su bile raspoređene sa obe strane visokog stepeništa. Kuhinja i trpezarija u prizemlju, dnevna i radna soba na prvom spratu, a na drugom dve spavaće sobe i kupatilo. U potkrovlju je Iton napravio sobicu za sluškinju. Napravio je sav nameštaj, krevete, a kraj njih noćne ormariće sa policama. Stolovi, stolice i stolići u prizemlju bili su prava mala remek-dela. Svi zidovi bili su oblepljeni tapetama koje je Mod Volš odabrala za prvobitno uređenje Vilou korta. Sada su već bile izbledele, ali su dezeni još bili prepoznatljiviji: vrbe Vilijama Morisa, naravno, i nešto od Voltera Krejna, stablo nara sa belim pticama. Iskošeni krov bio je izvanredno izrađen, a to je, začudo, bilo delo same Mod. Ona je vodenim bojama oslikala bezbroj komadića kartona sa komplikovanim uzorkom crepova koje je zatim pažljivo zalepila na obično drvo. Leonora im je često pričala kako je novi krov bio rođendanski poklon od njene voljene majke uoči njenog osmog rođendana, uoči Modine tragične smrti. Vremenom su siva, smeđa i svetložuta boja posvetlele, tako da je sada krov izgledao kao pravi: ogrubeo i izbledeo na suncu i vetru; pravi pravcati krov sa crepovima.

Rila odjednom pomisli kakvu bi senzaciju ta kuća izazvala među likovnim kritičarima. Sigurno vredi čitavo malo bogatstvo. Kako to da njena poćerka Bet nikad o tome nije govorila? Zašto Gvenina deca, naročito Ifi (koji je, mislila je Rila, rođeni trgovac, uvek općinjen novčanom vrednošću), nisu shvatili koliko se bogatstvo tu krije?

Sve lutke bile su tu, i u dobrom stanju. Kraljica Margari-ta (koju je Gven zvala gospođa Delakort) i njen muž, kao i dvoje dece, Lusinda i Lukas (za Gven, Dora i Dominik), i sluškinja, koju su obe zvale Filpot. Bile su to obične drvene lutke, naslikanih lica i nepokretnih tela, ali koliko su im one života udahnule! Rila je tačno znala šta misle, kako se

osećaju i šta žele. Čistila im je kuću i postavljala obroke na malom stolu, ali Gven joj je uvek govorila da sve radi pogrešno, a jednom ju je tako grubo odgurnula da je udarila glavom u drvenog konjića za ljuljanje i satima plakala. *Tako ti i treba*. Rila se do dana današnjeg seća kako je Gven tada vikala na nju. *Nisi smela da ih diraš. Ja sam ih stavila tamo gde treba da stoje, a ti si ih pomerila. Ne smeš to da radiš, i gotovo.*

„Lepo smo se igrale s njima, zar ne?“ upita ona Gven.

„Da, naravno.“ Gven ustade. „Iako mi se čini da se sećam kako si stalno sve radila pogrešno. Pretpostavljam da sam ja želela da radim sve sama. Nisam htela da je delim s tobom. Zar deca nisu grozna?“

„Ja ne! Ja sam bila jako slatka!“

„To ti misliš!“ smejala se Gven. „Znam da sam upravo porekla kako sam htela da te ubijem, ali *istina* je da si bila prava napast. Ali mislim da sam i ja bila pomalo oštra, zar ne?“

„Priznajesh! Čuda se dešavaju, Gven.“

Rila ustade i podiže čaršav, otkrivajući celu kućicu. Linija krova oštro se ocrtavala naspram tamnih tapeta na zidu, a pod belom lavinom čaršava koju je upravo izazvala u tišini su ležale lutke. U trenutku, Rila se zapita šta misle o toj belini koja im prekriva prozore. Zatim se naglas nasmeja, pitajući se da li je to početak menopauze. *Gubiš se, mama!*, govorila joj je Bet, sa mnogo ljubavi.

„Siđi kad se raspakuješ“, reče Gven, „a ja odoh da priprelim piće. Biće sjajno, zar ne, Rila? Proslava?“

„Biće fenomenalna“, odgovori Rila, a to je najiskrenije i mislila.

„A gde ćeš“, upita Leonora okrećući se Gven, „smestiti Kloe i njenog momka? Kako se ono zove? Neki Filip. Smart, tako je.

Da li se bavi nečim značajnim?“ Ona otpi gutljaj vina iz svoje čaše i poče da premazuje kreker Bat Oliver* sirom Stilton.** „On je restaurater. Radi u V&A, *** ali je, naravno, veoma mlad i još uvek samo asistent. Kloe kaže da jedva čeka da vidi slike u Vilou kortu.“

Poslednji zraci sunca padali su na trpezariju odbijajući se o žute somotske draperije na simsu gde je Gas, jedan od dva Leonorina mačka, ležao skrupčan poput krznenog jastučeta boje marmelade. Njegov brat Berti voleo je meke divane i silazio je s njih samo kad bi ga glad oterala u kuhinju.

„U moju staru sobu“, reče Gven. „Kloe ju je oduvek volela.“

Rila se usredsredila na ljuštenje jabuke. Na večeri su, ipak, bile samo ona, Gven i Leonora. Džejmsa nigde nije videla. Kao da joj čita misli, Leonora reče: „Džejms je, izgleda, još u gradu?“

Gven klimnu glavom. „Da, javio mi se baš uoči večere. Zapričao se sa vinarima, dogovaraju se o postavljanju šatora, čini mi se. Ugovara poslove, kako kaže. U svakom slučaju, rekao je da će usput pojesti sendvič ili tako nešto.“

Rila se nasmeja. „Džejms nikada ne bi samo pričao, ako već može da *ugovara poslove*, zar ne?“

Gven se nasmeši, kako se Rili učinilo, pomalo kiselo. Rila nasu sebi još jednu šolju kafe. Džejms ovog puta možda stvarno ugovara poslove, ali u nekoj drugoj prilici možda i ne. Ona pogleda u Gven. Za sve ove godine braka, ona i Džejms su morali pronaći neki način da se izbore sa svim njegovim nekadašnjim neverstvima. Sada je bila pomalo nervozna kada se kasno vraća kući i možda pomalo istrošena, ali je, kada je

* *Bath Oliver*, vrsta nezaslađenih biskvita za koje se smatra da ih je izmislilo Vilijam Oliver (1695–1764), lekar iz Bata. (Prim. prev.)

** Vrsta sira koja je ime dobila po tome što je prvobitno prodavan u jednoj krčmi u Stiltonu, a od 1969. postaje originalni proizvod *Stilton Cheese Makers Association*. (Prim. prev.)

*** Uobičajena skraćena za *Victoria and Albert Museum*. (Prim. prev.)

reč o vožnji, od početka bila kategorična, tako da bar o tome ne mora da brine.

„Moj otac je tako poginuo“, vrištala je na Džejmsa prilikom jedne njihove teške svađe kojoj je Rila prisustvovala. Gven je potpuno pobledela od besa, a glas joj nimalo nije ličio na njen uobičajeni, ravnomerni ton. „Prokleta bila ako dozvolim da se to i tebi desi.“

Zašto je Gven sve to trpela? Sigurno ga voli, pretpostavljala je Rila. Na trenutak se zapita da li bi ona mogla da podnese život sa Džejmsom i shvati da ne bi. Ne bi mogla da zažmuri na sve te žene, od samog početka braka. Njoj bi bilo dovoljno tek jedno malo neverstvo, makar i samo poljubac, i ona bi odmah otišla. Ili bi oterala muškarca, ko god to bio. Svakako nije previše očekivati vernost. Ili jeste? Da li je ljudima danas uopšte stalo do toga? Nije imala pojma, a u svom sadašnjem stanju nije imala mnogo izgleda da to sazna. Ko još, do đavola, pronalazi pravu ljubav u njenim godinama?

Zagrizla je jabuku i obratila pažnju na ono što je Leonora pričala. Nešto o njenom radu. Rila nečujno uzdahnu i otvori usta, pripremajući se da opiše dve sitne role u popodnevnom sapunicama kao da su glavne uloge u *Kraljevskom Šekspirovom pozorištu*. To se zvalo samouzdizanje, i ona je vremenom time veoma dobro ovladala. Trudila se da ne zvuči kao da se brani. Nema ničeg lošeg u tome što se njena majka interesuje za njen posao. Odrasti, Rila, rekla je sebi, i počela da opisuje najnoviju reklamu koju je snimila.

U nekim ormanima kačenje vešalica zvuči poput kineskih zvončića, ali ne i u Vilou kortu. Leonora nije podnosila žičane vešalice. To je kao da cepaš odeću na ramenima, govori-la je, sa svojim tipičnim preterivanjem. Ipak, Rila je morala da prizna da su tapacirane vešalice presvučene satenskim

materijalom istovremeno kvalitetne i nekako čudno prijatne. Bar će mi odeća biti u dobrom stanju, mislila je. Kad već nisam ja.

Tu je već nekoliko sati, i sve je u redu. Uspela je, nešto ranije, da pogleda kroz prozor, i videla je povrtnjak obasjan poslepodnevnim suncem. Izgledao je mirno i ljupko, nimalo zastrašujuće. Naravno, morala je dobro da pazi na neka mesta, čak i u kući. Kad ne bi bila na oprezu, pojavio bi joj se pred očima, a taj bol nije mogla da podnese.

Ako postoji išta na svetu što se nikada, nikada ne može zaboraviti, to je smrt deteta, i Mark je uvek bio uz nju, u njenom biću i svakom atomu njenog tela, prisutniji nego što je bio u mesecima pre svog rođenja. Tako je bilo uvek, ali samo je ovde, u Vilou kortu, ponekad čula i njegov glas, pa čak ga ponekad i *videla*, iza zavese u dnevnoj sobi gde je voleo da se krije ili na klupi u Vrtu spokoja, s mačkom na krilu. Trebalo bi već jednom da se naviknem na to, ali se grozim. Grozila se od pomisli da ga ugleda, znajući da to nikad *zaista* ne može biti on. I naravno, nije mogla da spava u svojoj staroj sobi.

Rila se zapita ko će *stvarno* spavati tamo. Pitaće Gven. Danas je za večerom bilo tiho i mirno, ali od sutra će sve biti drugačije. Gvenin mlađi sin, Aleks, stići će zajedno sa Bet. Ifi, njen stariji sin, doći će posle podne sa svojom porodicom, a Šon Everard, televizijski režiser, trebalo je da stigne pre večere. Neće imati vremena ni da se okrenu, a niti da otvoreno porazgovaraju. Leonora neće imati mnogo prilike da je ispituje o poslu (*Otkad nisi snimila film, dušo?*) ili o njenom ljubavnom životu, ili pak, onako izokola, ima li nameru da malo omršavi. (*Znaš, Ifi svaki dan odlazi u teretanu. Čak i kad je zauzet poslom.*)

Pa, zaboje me za Ifija, pomisli Rila i zavuče ruku u svoju ogromnu torbu tragajući za tajnom zalihom čokoladica. Daleko je doručak. Odmotala je jednu kranč čokoladicu i legla na krevet, zagrizavši sočno i hrskavo žuto punjenje i

osećajući kako joj njegova slast popravljja raspoloženje. Večera je prošla mnogo bolje nego što je očekivala. Nije bilo nikakve svađe, nikakvih problema. Možda ipak i neće biti tako loše kad se porodica nađe na okupu. Leonora će se truditi da se ponaša što bolje i što srdačnije, a to treba da čini i ja. Možda će sve biti dobro, ili još bolje od toga. Možda.